

**Pedagogische vaardigheden voor
zorgprofessionals**

Deelnemershandleiding

Inhoudsopgave

1. Inleiding	- 5 -
2. Doel van de cursus	- 6 -
3. Doelgroep	- 6 -
4. Beginniveau	- 6 -
5. Cursusinhoud.....	- 6 -
6. Competenties	- 7 -
7. Werkwijze	- 7 -
8. Organisatie	- 8 -
9. Toetsen en afronding	- 8 -
10. Literatuur.....	- 8 -
11. Programmaoverzicht	- 9 -
12. Accreditatie	- 11 -
Vorbereidingsopdrachten bijeenkomst 1	- 12 -
Bijeenkomst 1.....	- 20 -
Vorbereidingsopdrachten bijeenkomst 2	- 30 -
Bijeenkomst 2.....	- 38 -
Vorbereidingsopdrachten bijeenkomst 3	- 50 -
Bijeenkomst 3.....	- 53 -

Colofon

Instituut voor Zorgprofessionals

Cursuscoördinator: Marieke Regeling

T: 06-53467220

E: m.regeling@ivzp.nl

W: www.instituutvoorzorgprofessionals.nl

Algemene Informatie

1. Inleiding

Wij heten u van harte welkom bij de cursus 'Pedagogische vaardigheden voor zorgprofessionals'. De cursus Pedagogische vaardigheden is bedoeld voor zorgprofessionals die handvatten willen om op een prettige en effectieve manier met kinderen om te gaan tijdens het diagnostisch- en behandelproces. De cursus is ontworpen vanuit het model Shared Decision making. Dit is het proces waarin patiënten in samenspel met hun zorgverleners de diagnostiek of behandeling kiezen die het beste bij hen past. Ook kinderen kunnen hier, op hun eigen niveau, een rol in spelen.

Om kinderen werkelijk goed te kunnen begeleiden is het van groot belang om ze op een respectvolle wijze te benaderen en te betrekken bij hun eigen proces. Respecteren betekent iemand serieus nemen, iemand in zijn waarde laten, iemand voor vol aanzien. Kinderen zijn mensen maar hun verstand heeft een andere reikwijdte, ze hebben een andere belevingswereld, andere drijfveren, ze uiten hun gevoelens anders. Voor de zorgprofessional een interessante zoektocht die veel kan opleveren.

Tijdens de cursus wordt gewerkt met zeer praktische modellen die u direct kunt toepassen. De focus ligt tijdens de cursus volledig op u als zorgprofessional. Wat is op dit moment uw strategie in de interactie en/of relatie met het kind? Sluit u goed aan op de belevingswereld van het kind? Heeft u voldoende grip op het gedrag en het leerproces van het kind? Is uw handelwijze effectief en sluit deze aan bij uw opvattingen over leren? Tijdens de cursus wordt de invloed van uw eigen gedrag op het gedrag van het kind zichtbaar gemaakt. U krijgt tools om uw gedragsrepertoire uit te breiden zodat u flexibel kunt inspelen op het gedrag van het kind. Het adagium tijdens deze cursus is dan ook: U maakt het verschil.

2. Doel van de cursus

Het doel is om zorgprofessionals te leren hoe zij door het aanpassen van hun eigen gedrag invloed kunnen uitoefenen op het gedrag van kinderen. Daarmee kunnen zij kinderen prikkelen om op hun eigen niveau deel te nemen aan het diagnostisch- en behandelproces, waardoor de behandeling effectiever en plezieriger wordt voor zowel het kind als de behandelaar.

3. Doelgroep

De cursus is bedoeld voor zorgprofessionals in de eerstelijnsgezondheidszorg (o.a. fysiotherapeuten, oefentherapeuten, diëtisten, logopedisten, podotherapeuten, huisartsen etc.) die kinderen onderzoeken en behandelen.

4. Beginniveau

Van iedere deelnemer wordt verwacht dat hij of zij kinderen behandelt. Daarnaast bent u op de hoogte van de eisen die vanuit wet- en regelgeving gesteld worden aan u als zorgprofessional. Verder is het belangrijk dat u open staat en gemotiveerd bent om aan deze cursus mee te doen door de huiswerkopdrachten uit te voeren en intercollegiaal te laten toetsen. De trainers gaan ervan uit dat u in staat bent recente literatuur te zoeken en te gebruiken ter onderbouwing van de uitwerking van uw opdrachten. Tevens wordt van u verwacht dat u alle dagen aanwezig bent.

5. Cursusinhoud

In de cursus worden veel modellen en benaderingswijzen behandeld. Een aantal zijn misschien al bekend. De cursus richt zich vooral op het integreren van de modellen in uw handelen. Wat betekenen deze modellen voor de samenwerking met het kind?

Een greep uit de verschillende onderwerpen:

6. Competenties

- De zorgprofessional kan aansluiten bij het leerproces van het kind en hem of haar hierbij begeleiden.
- De zorgprofessional kan zijn of haar handelen onderbouwen met literatuur en modellen.

7. Werkwijze

U ontwikkelt bovenstaande competenties door actief deel te nemen aan de cursus. Er wordt een groot appèl gedaan op zelfstandig leren en het uitvoeren van de opdrachten. U wordt door middel van voorbereidingsopdrachten uitgedaagd om u goed voor te bereiden op de cursusdagen. Door video-opnames van uzelf te maken wordt uw ontwikkeling letterlijk zichtbaar. Instituut voor Zorgprofessionals hanteert verschillende werkvormen omdat het leerproces bij u als cursist alleen wordt gestimuleerd indien u zelf wordt geactiveerd. De werkvormen dienen als middel om u te activeren.

8. Organisatie

De organisatie van de cursus ziet er als volgt uit:

- De cursus bestaat uit drie dagen van 10.00 tot 16.00 uur.
- De zelfstudie bedraagt 44 uur, de contactmomenten duren samen 18 uur. Dit komt op een totaal van 62 uur.
- De bijeenkomsten worden georganiseerd op locatie van Instituut voor Zorgprofessionals.
- De cursusgroep bestaat uit maximaal 12 cursisten.
- De cursus wordt verzorgd in samenwerking met 'Het kan voor het Kind' (www.hetkanvoorhetkind.nl). Een kinderoefentherapeut en pedagoog zullen de cursus inhoudelijk verzorgen.

9. Toetsen en afronding

De toetsing vindt plaats aan de hand van een videopresentatie van een onderzoek en/of behandeling van een kind. In deze video maakt u inzichtelijk op welke wijze u uw handelen heeft aangepast en wat hiervan het effect is op de behandeling van kinderen. Om de ontwikkeling in uw handelen zichtbaar te kunnen maken, maakt u twee video's. De eerste video kan gezien worden als een nulmeting en wordt in de eerste bijeenkomst besproken. De tweede video wordt gebruikt om de voortgang te meten en wordt in de derde bijeenkomst besproken. Aan de hand van het beoordelingsformulier ontvangt u van zowel de trainer(s) als medecursisten feedback.

10. Literatuur

Aanbevolen literatuur:

- De sleutel tot je kind, Charlotte Visch (2012): ISBN9789079603039
- Kid's Skills, Ben Furman (2006): ISBN9789024417452

11. Programmaoverzicht

Bijeenkomst 1	Code	Activiteit	Werkvorm	Tijd	Materiaal
Vorbereiding	1.1	Handleiding doornemen	Zelfstudie	2 uur	Handleiding
	1.2	Leerdoelen formuleren	Zelfstudie	2 uur	
	1.3	Kinderen en communicatie: wat zeggen kinderen en wat bedoelen ze.	Zelfstudie	1 uur	
	1.4	Lezen uit 'De sleutel tot je kind' en vragen beantwoorden	Zelfstudie	7 uur	Internet Bijlage bij 1.4; Hst. 1 'De sleutel tot je kind'
	1.5	Model van Dilts	Zelfstudie	4 uur	Internet
	1.6	Video-opname maken	Zelfstudie	3 uur	Opnameapparatuur Bijlage bij 1.6 en 3.2; Beoordelingsformulier
Bijeenkomst		Inleiding cursus, schetsing eindproducten en toetsing Zie voorbereidingsopdracht 1.1	Plenair	15 min.	
	1.7	Voorstellen en inventariseren leervragen Zie voorbereidingsopdracht 1.2	Plenair	15 min.	
	1.8	Kinderen en communicatie Zie voorbereidingsopdracht 1.3	In subgroepen de 5 beste vragen noteren	30 min.	
	1.9	Gedrag versus doelen Zie voorbereidingsopdracht 1.4	Op flap zetten van manieren om veelvoorkomende doelen te bereiken	30 min.	
		Aansluiten op kinderen	Bekijken filmpje; 'Doe niet wat bij jou past, maar wat bij het kind past.'	30 min.	
	1.10	Model van Dilts Zie voorbereidingsopdracht 1.5	In 2-tallen uitgewerkte piramides bespreken en presenteren	45 min.	
	1.11	Video-opnames Zie voorbereidingsopdracht 1.6	Plenair bespreken gemaakte video-opnames	1,5 uur	
	1.12	Afronding en vooruitblik dag 2	Plenair	30 min.	

Bijeenkomst 2	Code	Activiteit	Werkvorm	Tijd	Materiaal
Vorbereiding	2.1	Leeropbrengst bijeenkomst 1	Zelfstudie	1 uur	Materiaal naar keuze
	2.2	Verplaatsen in belevingswereld kind	Zelfstudie	2 uur	Eigen kinderfoto
	2.3	Kinderen op hun gemak stellen	Zelfstudie	2 uur	
	2.4	Roos van Leary en kernkwadranten	Zelfstudie	6 uur	Internet
	2.5	Lezen uit 'Kids' Skills' en vragen beantwoorden.	Zelfstudie	7 uur	Bijlage bij 2.5; 'Kid's Skills' t/m stap 1
Bijeenkomst	2.6	Inleiding cursusdag Presentaties voorbereidingsopdracht 2.1	Plenair	30 min.	
	2.7	Belevingswereld van kinderen Zie voorbereidingsopdracht 2.2	In subgroepen bespreken	30 min.	
	2.8	Kinderen op hun gemak stellen. Zie voorbereidingsopdracht 2.3	In 2 groepen per situatie de beste strategie noteren + filmpje	30 min.	
	2.9	Van opdracht naar uitdaging	Plenair op flap zetten	30 min.	
	2.10	Roos van Leary. Zie voorbereidingsopdracht 2.4	In subgroepen bespreken en strategie voor nieuw probleem bedenken	45 min.	
	2.11	Kernkwadrant. Zie voorbereidingsopdracht 2.4	In subgroepen nieuw kwadrant aan eigen kwadrant schrijven	45 min.	
	2.12	Kids's Skills Zie voorbereidingsopdracht 2.5	In 2 groepen werkmodel voor de 15 stappen maken	45 min.	
		Manipulatie: zien en horen wat je wilt zien en horen	Plenair toepassing hiervan bespreken binnen Kid's Skills	30 min.	
	2.13	Afronding en vooruitblik dag 3	Plenair	30 min.	

Bijeenkomst 3	Code	Activiteit	Werkvorm	Tijd	Materiaal
Vorbereiding	3.1	Zeuren is leuren met je gevoel	Zelfstudie	4 uur	Bijlage bij 3.2; Hst. 2 'De sleutel tot je kind'
	3.2	Vorbereiden op toetsing: breng een fragment mee van een gesprek waarin u zichtbaar maakt wat u gedurende de cursus heeft ontwikkeld	Zelfstudie	3 uur	Opnameapparatuur Bijlage bij 1.6 en 3.2; Beoordelingsformulier
Bijeenkomst	3.3	Inleiding op cursusdag	Plenair	30 min.	
	3.4	'Erkennen, troosten en realiteit' Zie voorbereidingsopdracht 3.1	In subgroepen bespreken en inspelen op andere situaties	30 min.	
	3.5	Toetsing: video opnames bekijken en feedback geven	Plenair	4 uur	
	3.6	Afronding, evaluatie en uitreiking certificaten	Plenair	30 min.	

12. Accreditatie

Accreditatie voor de cursus is aangevraagd voor 62 accreditatiepunten bij Stichting ADAP en voor 30 punten bij het KNGF.

Wij wensen u een inspirerende scholing toe.

Instituut voor Zorgprofessionals

Vorbereidingsopdrachten bijeenkomst 1

1.1 Pedagogische vaardigheden voor zorgprofessionals - Handleiding

Bedoeling

Voor een goed verloop van de cursus Pedagogische vaardigheden voor zorgprofessionals is het van belang dat u weet welke inspanningen er van u verwacht worden. Het zorgvuldig doornemen van de handleiding is hiervoor noodzakelijk. Mochten er desondanks nog vragen zijn dan kunnen deze uiteraard besproken worden tijdens de bijeenkomst.

Activiteiten

- Lees de handleiding 'Pedagogische vaardigheden voor zorgprofessionals' zorgvuldig door.
- Ga na welke inspanningen u dient te leveren en hoe de cursus afgerond wordt.
- Noteer eventuele vragen en neem deze mee naar de bijeenkomst.

Resultaat

De cursist heeft inzicht in alle inspanningen die geleverd moeten worden om de cursus Pedagogische vaardigheden voor zorgprofessionals met goed gevolg te kunnen afronden. Tijdens de bijeenkomst is er mogelijkheid om vragen over de handleiding of de organisatie te stellen.

Tijd

2 uur

1.2 Leerdoelen formuleren

Bedoeling

Om het uiterste uit de cursus te halen is het belangrijk om het leerproces persoonlijk te maken. Wat vindt u zelf lastig in de praktijk? Wat zou u heel graag willen leren? In welke situaties vindt u het lastig om aan te sluiten op kinderen? In deze opdracht gaat u bedenken wat uw persoonlijke leerdoelen zijn en deze ook op papier zetten.

Activiteiten

1. Bedenk waar een goed gesprek tussen een volwassene en een kind aan moet voldoen. Maak een lijst met de vaardigheden die de volwassene/therapeut daarvoor volgens u moet bezitten.
2. Bedenk welke vaardigheden uit de lijst u al bezit, en welke nog niet. Beschrijf in een leerdoel/leerdoelen wat u deze cursus wilt leren om kinderen goed te kunnen coachen. Maak uw doel zo concreet mogelijk, dat maakt het makkelijker om het ook daadwerkelijk te behalen. SMART formuleren is hiervoor een hulpmiddel, op internet is hier informatie over te vinden.

Resultaat

U heeft één of meerdere leerdoelen op papier gezet die richting geven aan uw eigen leerproces tijdens de cursus Pedagogische vaardigheden voor zorgprofessionals. Tijdens de bijeenkomst zullen uw leerdoelen plenair besproken worden.

Tijd

2 uur

1.3 Kinderen en communicatie

Bedoeling

Kinderen drukken zich vaak op een andere manier uit dan volwassenen. Soms omdat ze nog niet zoveel taalkennis hebben, maar vaak omdat ze de wereld echt anders ervaren dan wij of omdat ze bang/onzeker zijn. In de waan van de dag staan we vaak onvoldoende stil bij wat kinderen zeggen, en vullen in wat ze zouden kunnen bedoelen. In deze opdracht neemt u de tijd om na te denken over wat kinderen hebben gezegd en leert u hoe u hun boodschap kunt verhelderen.

Activiteiten

1. Maak een tabel van 3 kolommen. Zet in de 1e kolom minimaal 5 uitspraken die kinderen in uw directe omgeving hebben gedaan (werk of privé) en waaruit blijkt dat ze de wereld anders ervaren dan wij.
2. Zet in de 2e kolom wat u denkt dat de kinderen met hun uitspraken bedoelen.
3. Zet in een 3e kolom de vragen die u zou kunnen stellen om duidelijk te krijgen wat het kind werkelijk bedoelt. Zie hieronder een voorbeeld van een uitwerking van een uitspraak.

Voorbeeld:

Uitspraak	Mogelijke bedoeling	Te stellen vragen
"Ik heb geen zin om die oefeningen te doen!"	Ik weet niet hoe ik het zou moeten doen maar durf niet om hulp te vragen.	<ul style="list-style-type: none"> - Kun je vertellen waarom je daar geen zin in hebt? - Kan ik iets veranderen zodat je de oefeningen wel wilt doen?

4. Ga bij uzelf na hoe vaak u aannames doet in de praktijk en in welke situaties. Wat zijn daar nadelen van?

Resultaat

U heeft veel voorkomende uitspraken van kinderen beschreven en daarbij genoteerd hoe u zou kunnen uitvragen wat ze werkelijk bedoelen in plaats van de betekenis in te vullen. Tijdens de bijeenkomst zal stil worden gestaan bij veelvoorkomende aannames bij u en uw medecursisten waarna geoefend zal worden met manieren om erachter te komen wat een kind wél bedoelt.

Tijd

1 uur

1.4 Boek 'De sleutel tot je kind'

Bedoeling

Kinderen hebben hun eigen taal en eigen manier van zich uitdrukken. Vaak snappen wij als volwassenen deze taal niet en proberen we grip op kinderen te krijgen door ze dingen nogmaals uit te leggen, te belonen, te straffen of af te leiden. Dit heeft niet altijd het gewenste effect. In deze opdracht leest u over hoe u respectvol kunt communiceren met kinderen en leert u hoe u kinderen kunt prikkelen om ander gedrag te vertonen.

Activiteiten

Beantwoord de volgende vragen:

1. Wat zijn nadelen van de klassieke manier van belonen en straffen?
2. Noteer 3 gedragingen die u zelf vaak gebruikt in de interactie met anderen, of die u kinderen ziet doen. Zet erachter welk doel deze gedragingen eigenlijk dienen en op wat voor manier u dat doel ook zou kunnen bereiken.

Voorbeeld:

<u>Gedrag</u>	<u>Doel</u>	<u>Alternatief</u>
Hand geven	Contact maken	Vriendelijk knikken

3. Wanneer u in de praktijk iets van een kind wilt zult u dat waarschijnlijk aan het kind vragen, of een opdracht geven. Beschrijf nu een non-verbale manier waarmee u het kind uitlokt om een activiteit uit te voeren.
4. Probeer de manier zoals beschreven bij punt 3 uit in de praktijk.

Maak gebruik van 'Bijlage 1 bij 1.4'; hoofdstuk 1 uit het boek "De sleutel tot je kind" van Charlotte Visch en het filmpje 'Drive' van Dan Pink; https://www.youtube.com/watch?v=mG-hhWL_uq

Resultaat

U ziet hetgeen een kind echt wil zeggen achter het gedrag dat het vertoont. U kunt kinderen uitdagen om het doel te bereiken dat u voor ogen heeft, in plaats dat u de weg daartoe oplegt. Tijdens de bijeenkomst zal aan de hand van uw ervaring uit de praktijk geoefend worden met mogelijkheden om deze doelen zonder dwang te bereiken.

Tijd

7 uur

1.5 Model van Dilts

Bedoeling

Naast uw ervaring, intuïtie en boerenverstand is het goed om bij het werken met kinderen ook vanuit modellen te kunnen werken als de situatie daarom vraagt. Een model is een versimpelde weergave van de werkelijkheid en kan juist daarom heel verhelderend werken. In deze opdracht gaat u het model van Dilts invullen voor uzelf. U leert hoe u dit model kunt inzetten in de communicatie met kinderen.

Activiteiten

Zoek informatie over het model van Dilts.

1. Teken een piramide zoals hiernaast en schrijf uw eigen missie, identiteit etc. erin. Kies een thema dat gerelateerd is aan uw werk met kinderen.
2. Teken nog een piramide en noteer daarin gedrag van een kind dat u als lastig ervaart. Gedrag is vaak het meest opvallend aan een persoon. Beschrijf vervolgens de omgeving waarin dat gedrag naar voren komt. Noteer daarna de capaciteiten die u bij dit kind ziet. Bij een wat ouder kind kunt u de overtuigingen die daar achter zitten uitvragen, bij een jonger kind kunt u daar uw eigen gedachten (eventueel samen met de ouders) eens over laten gaan.
3. Beschrijf hoe het invullen van het model van Dilts u in de praktijk kan helpen bij de begeleiding van dit kind.

Voorbeeld:

- Missie:** ?
- Identiteit:** ? (dit eens met ouders bespreken)
- Overtuigingen:** bij navraag aan kind; 'School is stom, ik weet dit toch allemaal al.'
- Capaciteiten:** een slim kind, dat waarschijnlijk veel meer in zijn mars heeft dan hij laat zien.
- Gedrag:** niet opletten, andere kinderen lastig vallen.
- Omgeving:** het klaslokaal op een reguliere school in een groep van 30 kinderen.

U kunt o.a. gebruik maken van de volgende literatuur:

<http://www.nlp-groningen.com/de-logische-niveaus-van-robert-dilts-en-gregory-bateson/>

<http://www.kessels-smit.nl/nl/238>

Resultaat

U kent het model van Dilts, kunt dit voor uzelf invullen en kunt het gebruiken om te achterhalen wat er achter het gedrag van kinderen zit.

In de bijeenkomst worden verschillende piramides besproken en gediscussieerd over hoe je overtuigingen achter gedrag helder kunt krijgen bij kinderen in de praktijk.

Tijd

4 uur

1.6 Video-opname maken

Bedoeling

Met het maken van de andere voorbereidingsopdrachten heeft u zich verdiept in communicatie bij kinderen. U heeft technieken geleerd waarmee u de bedoeling achter het gedrag van kinderen kunt verhelderen. Met deze opdracht maakt u door middel van een video-opname inzichtelijk wat uw sterke punten zijn bij de gespreksvoering met kinderen en waar nog knelpunten liggen.

Activiteiten

Maak een video-opname van uzelf van $\pm$ 5 minuten bij de behandeling van een kind. Het hoeft geen statisch gesprek te zijn, als er maar wel gepraat wordt. Vul voor uzelf het beoordelingsformulier (zie 'Bijlage bij 1.6 en 3.2') in. Neem de video-opname en het ingevulde formulier mee naar de bijeenkomst.

Resultaat

U kunt uw eigen gespreksvoering evalueren op basis van een video-opname en kent uw pluspunten en valkuilen. De opnames worden tijdens de bijeenkomst gezamenlijk besproken.

Tijd

3 uur totale voorbereidingstijd, filmpje zelf $\pm$ 5 minuten.

Neem de uitwerkingen van alle voorbereidingsopdrachten mee naar dag 1.

Bijeenkomst 1

Bijeenkomst 1 Pedagogische vaardigheden voor zorgprofessionals

Bedoeling

U leert uw medecursisten en de trainer(s) kennen. Het einddoel van de cursus wordt uiteengezet en vervolgens gaat u actief aan de slag met het onderwerp communicatie met kinderen. De voorbereidingsopdrachten dienen als basis hiervoor.

Activiteiten

Programma bijeenkomst 1

9.30 – 10.00 uur	<i>Inloop met koffie en thee</i>
10.00 – 10.15 uur	Welkom en schetsing eindproducten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van voorbereidingsopdracht 1.1.
10.15 – 11.00 uur	1.7 Voorstellen en inventariseren van leervragen/-wensen. (Zie voorbereidingsopdracht 1.2).
11.00 – 11.30 uur	1.8 In subgroepen de bedoeling achter uitspraken van kinderen achterhalen a.d.h.v. voorbereidingsopdracht 1.3. Per groepje de 5 beste vragen om overtuigingen achter uitspraken te verhelderen noteren. Plenaire terugkoppeling en filmpje 'Mat vertelt'.
11.30 – 12.00 uur	1.9 Gedrag versus doelen. Op flap zetten van verschillende manieren om de meest voorkomende doelen uit de praktijk te bereiken. (Zie voorbereidingsopdracht 1.4).
12.00 – 12.30 uur	Filmpje kijken 'Doe niet wat bij jou past, maar wat bij het kind past.' http://www.geluksvogels.org/#!geluksvogelstv/c1067
12.30 – 13.15 uur	Lunch
13.15 – 14.00 uur	1.10 In tweetallen model van Dilts bespreken en de praktische toepassing, plenaire terugkoppeling met presentatie van een aantal uitgewerkte piramides. Zie voorbereidingsopdracht 1.5.
14.00 – 15.30 uur	1.11 Plenair bekijken en bespreken van video-opnames. Zie voorbereidingsopdracht 1.6.
15.30 – 16.00 uur	1.12 Afronding van de dag en vooruitblik op dag 2.

Resultaat van bijeenkomst 1

Na afloop van de bijeenkomst heeft u een goed beeld van wat u van de cursus kunt verwachten en wat er van u verwacht wordt. U heeft voor uzelf leervragen geformuleerd waar u gedurende de cursusperiode actief aan gaat werken. U heeft handvatten aangereikt gekregen om het gedrag wat een kind laat zien te vertalen in wat het kind bedoelt. U heeft aan de hand van een video-analyse van uzelf beter zicht op uw sterke en verbeterpunten bij uw communicatie met kinderen.

Tijd

6 uur

1.7 Bijeenkomst 1 - Voorstellen en inventariseren van leervragen uit 1.2

Bedoeling

Om goed met uw medecursisten samen te kunnen werken is het belangrijk om elkaar te leren kennen. Met deze opdracht stelt u zichzelf voor en vertelt daarbij over uw persoonlijke leerdoel. Tijdens de cursus kunnen u en uw medecursisten elkaar inspireren en motiveren bij het bereiken van dit leerdoel.

Activiteiten

Zorg dat u uw leerdoel helder voor ogen hebt.
Stel uzelf voor n.a.v. de punten die op flap staan;

- Naam
- Werksetting
- Motivatie voor deze cursus
- Persoonlijk leerdoel (SMART)

Resultaat

De trainer leidt het voorstelrondje en zorgt dat iedereen aan bod komt. U heeft na afloop een beeld van wie uw medecursisten zijn en wat ze willen leren. Bij opvallende overeenkomsten en verschillen tussen de leerdoelen wordt stilgestaan en zo nodig wordt het SMART formuleren van leerdoelen uitgelegd.

Tijd

± 15 minuten

1.8 Bijeenkomst 1 – De bedoeling achter uitspraken uit opdracht 1.3

Bedoeling

Met deze opdracht verdiept u zich in manieren om de bedoeling achter uitspraken die kinderen doen duidelijk te krijgen. U heeft zelf waarschijnlijk een aantal vragen die u vaak stelt. In het overleg met medecursisten stelt u deze ter discussie zodat u na afloop uw aanpak kunt optimaliseren en uw repertoire kunt uitbreiden.

Activiteiten

1. Maak groepjes van maximaal 4 personen.
2. Bespreek met elkaar voorbereidingsopdracht 1.3.
3. Noteer als groep de 5 beste vragen om de bedoeling achter uitspraken van kinderen te verhelderen. Discussieer over wat voor soort woorden een open antwoord uitlokken en wat voor woorden juist niet.

Resultaat

U heeft een lijst van vragen die kinderen uitlokken om te vertellen wat ze werkelijk bedoelen. Deze vragen kunt u in gesprekken met kinderen toepassen.

De trainer geeft in de groep informatie over verbale en non-verbale communicatie die uitleg, geruststelling of juist verantwoording uitlokt. Filmpje 'Mat vertelt' wordt bekeken.

Tijd

± 30 minuten

1.9 Bijeenkomst 1 – Gedrag versus de doelen uit opdracht 1.4

Bedoeling

U visie op gedragsverandering en opvoeding bepalen hoe u handelt. Door u zich bewust te zijn van voor- en nadelen van uw eigen gedrag ontstaat de mogelijkheid om uw gedrag aan te passen op het kind. In deze opdracht bespreekt u uw visie m.b.t. belonen, straffen en overleggen en oefent u met manieren om het gedrag van kinderen te beïnvloeden.

Activiteiten

1. Visies op belonen en straffen worden plenair besproken.
2. Doelen die veel voorkomen in de praktijk worden op flap gezet.
3. Samen met uw medecursisten schrijft u zoveel mogelijk alternatieve gedragingen bij deze doelen op.
4. Maak nu groepen van maximaal 4 personen. De trainer deelt kaartjes met opdrachten uit. Stimuleer de ander om de opdracht uit te voeren, maar doe dit non-verbaal.

Resultaat

U heeft een schat aan alternatieve gedragingen voor veel voorkomende situaties in uw praktijk. U heeft ervaren op wat voor manieren je iemand in beweging kunt krijgen (letterlijk en figuurlijk). U kunt daarbij aansluiten op wat het kind nodig heeft (filmpje 'Doe niet wat bij jou past, maar wat bij het kind past').

Tijd

± 30 minuten

1.10 Bijeenkomst 1 – Model van Dilts uit opdracht 1.5

Bedoeling

Om goed te kunnen communiceren is het belangrijk te beseffen dat wat iemand zegt vaak voortkomt uit de overtuigingen die iemand heeft. Met deze opdracht oefent u om deze overtuigingen boven tafel te krijgen.

Activiteiten

1. Maak tweetallen. Persoon A neemt een probleem in gedachten en persoon B stelt vragen.
2. Persoon A vertelt aan persoon B een probleem/valkuil dat hij of zij werkelijk heeft.
3. Persoon B stelt vragen aan de hand van het model van Dilts om dit probleem te verduidelijken. Neem hiervoor ± 10 min. de tijd. Draai daarna de rollen om.

De volgende vragen kunnen helpen om de verschillende onderdelen van het model van Dilts uit te vragen:

Omgeving:

- In wat voor omgeving speelt dit probleem?
- Wie zijn er aanwezig in de omgeving?
- Hoe voel je je in deze omgeving?

Gedrag:

- Welk gedrag vertoon je precies?
- Welke invloed heeft de omgeving op dit gedrag?
- Wat zijn nadelen van dit gedrag?

Capaciteiten:

- Welke capaciteiten heb je?
- Welke capaciteiten zou je in kunnen zetten om dit probleem te verhelpen?
- Zijn er vergelijkbare situaties waarin je capaciteiten hebt ingezet die je nu ook kunt gebruiken?

Overtuigingen:

- Wat is belangrijk voor je?
- Welke normen en waarden spelen een rol voor je bij dit probleem?
- Zijn deze overtuigingen van jezelf of komen ze vanuit je ouders/omgeving?

Identiteit:

- Welke rol vervul je in relatie tot dit probleem?
- Hoe wil je graag gezien worden?

Missie:

- Wat wil je bereiken met jouw rol en gedrag?
- Wat drijft je om te doen wat je doet?

4. Bespreek samen het effect van het op deze manier uitvragen van de piramide van Dilts. Bedenk ook hoe u van dit model gebruik zou kunnen maken in de begeleiding van kinderen en/of hun ouders.

Resultaat

U heeft geoefend met verschillende vragen om de items uit het model van Dilts helder te krijgen. U heeft daardoor een goed beeld gekregen van het probleem van de ander. In de plenaire terugkoppeling is besproken hoe u (delen uit) het model van Dilts kunt gebruiken bij de begeleiding van kinderen en hun ouders.

Tijd

± 45 minuten

1.11 Bijeenkomst 1 – Video-opname uit opdracht 1.6

Bedoeling

Tijdens deze opdracht bekijkt u gezamenlijk de gemaakte video-opnamen. Op deze manier kunt u elkaar inspireren en van elkaar leren.

Activiteiten

Om de beurt worden de gemaakte filmfragmenten getoond. U geeft elkaar feedback aan de hand van het beoordelingsformulier.

Resultaat

U weet waar uw sterke punten liggen en wat u nog kunt verbeteren. De komende tijd gaat u oefenen met uw gespreksvoering en tijdens bijeenkomst 3 geeft u met een 2^e filmpje inzicht in uw leerproces.

Tijd

± 1 ½ uur

1.12 Bijeenkomst 1 – Afronding dag 1 en vooruitblik op dag 2

Bedoeling

U reflecteert samen met uw medecursisten en de trainer op de cursusdag, zodat helder wordt wat lastig was en wat al goed ging. Op eventuele knelpunten kan tijdens de volgende bijeenkomst ingegaan worden.

Activiteiten

- Iedereen krijgt 5 minuten de tijd om de dag voor zichzelf samen te vatten in 3 kernwoorden.
- De trainer laat dit in een rondje aan bod komen en gaat in op eventuele onduidelijkheden.
- De voorbereiding op bijeenkomst 2 wordt plenair besproken.

Resultaat

U heeft helder wat u heeft geleerd van bijeenkomst 1 en hoe u dat in praktijk gaat brengen.
U weet wat u aan voorbereiding voor dag 2 moet doen.

Tijd

± 30 minuten

Vorbereidingsopdrachten bijeenkomst 2

2.1 Leeropbrengst bijeenkomst 1

Bedoeling

Van bijeenkomst 1 heeft u hopelijk veel geleerd en inspiratie gekregen. Vaak blijft het daarbij, en zakt de motivatie om veranderingen door te voeren in de loop van de dagen weg. Dat zou zonde zijn! Met deze opdracht willen we u vragen te evalueren op de toepassing van het geleerde van dag 1 in de praktijk.

Activiteiten

1. Maak zichtbaar wat u tijdens bijeenkomst 1 heeft geleerd en wat u er in de praktijk mee doet zodat u dit aan de groep kunt laten zien. Dit kan door bv. een videofragment te tonen, foto's te laten zien of een korte presentatie over een praktijksituatie voor te bereiden.
2. Stel minimaal twee vragen op over uw geselecteerde praktijksituatie waarover u input van de groep kunt gebruiken om uw handelen te kunnen aanscherpen.

Resultaat

Tijdens de bijeenkomst worden de geselecteerde praktijksituaties gepresenteerd. U heeft het geleerde uit bijeenkomst 1 toegepast in de praktijk en kunt dit laten zien aan de groep. U heeft antwoord op uw vragen gekregen met behulp van de input van de groep.

Tijd

1 uur

2.2 Verplaatsen in belevingswereld kind

Bedoeling

Om goed te kunnen communiceren met kinderen is het belangrijk om u te kunnen verplaatsen in hun belevingswereld. Met deze opdracht leert u dat op een speelse manier te doen.

Activiteiten

Zoek een kinderfoto van uzelf, bij voorkeur een foto waarop u dezelfde leeftijd heeft als de meeste kinderen die u behandelt.

Beantwoord de volgende vragen:

1. Waar woonde u op het moment dat de foto gemaakt is?
2. Welke personen waren toen belangrijk voor u?
3. Wat deed u graag?
4. Waar hield u absoluut niet van?
5. Wat zou er anders zijn voor de kinderen van deze leeftijd vandaag de dag dan in de tijd dat u zo oud was?
6. Hoe zou u in uw behandeling aan kunnen sluiten op de belevingswereld van kinderen in deze leeftijd?

Neem zowel de antwoorden als de foto mee naar de bijeenkomst.

Resultaat

U heeft zich verplaatst in de doelgroep die u vaak behandelt. U heeft beschreven op wat voor manier u kunt aansluiten op hun belevingswereld.

Tijdens de bijeenkomst bespreekt u in groepjes de opdracht en vult elkaars uitwerkingen aan.

Tijd

2 uur

2.3 Kinderen op hun gemak stellen

Bedoeling

Kinderen die bij u komen zullen niet altijd uit eigen wil komen, en zijn vast ook niet altijd spontaan, open en bereidwillig. U zult kinderen tegenkomen die verlegen, verontwaardigd of tegendraads zijn. Als zorgprofessional wordt van u verwacht dat u ook op deze kinderen kunt afstemmen zodat zij zich gehoord voelen en een goede samenwerkingsrelatie met u kunnen aangaan.

Activiteiten

Beschrijf bij de volgende situaties hoe u zou handelen om goed contact met het kind te krijgen:

1. Een meisje van 4 dat huilend in de wachtkamer zit omdat ze onderweg naar de praktijk is gevallen.
2. Een kind van 2 jaar dat niet van moeders schoot af wil.
3. Een jongen van 7 die boos is en niet wilde komen omdat hij zo lekker met een vriendje aan het spelen was.
4. Een kind van 3 jaar dat niet wil praten.
5. Een jongen van 9 die verontwaardigd is over een advies dat u gegeven heeft.

Bedenk ook waarom u voor een bepaalde strategie kiest, zodat u hier tijdens de bijeenkomst met medecursisten over kunt discussiëren.

Resultaat

U heeft beschreven welke strategieën u hanteert bij het op het gemak stellen van kinderen in verschillende situaties. Tijdens de bijeenkomst zullen verschillende strategieën worden bediscussieerd met medecursisten.

Tijd

2 uur

2.4 Roos van Leary en kernkwadranten

Bedoeling

U heeft ondertussen een boel geoefend met de interactie tussen uzelf en kinderen. Mogelijk heeft u ook een voorkeursstijl ontwikkeld. Deze kan effectief zijn, maar het is belangrijk om ook open te staan voor andere benaderingen. Met deze opdracht leert u 2 modellen kennen; de Roos van Leary en Kernkwadranten, en deze in te zetten wanneer nodig.

Activiteiten

De Roos van Leary is een model dat gedrag typeert en de werking van dat gedrag op anderen verduidelijkt. Op deze wijze kunnen gedragspatronen geanalyseerd worden en kan het eigen gedrag bewust ingezet worden om zo te beïnvloeden.

De Roos van Leary onderscheidt 2 assen; de tegen-samen as en de boven-onder as. Leary ontdekte dat 'samen', 'tegen', 'boven' en 'onder' in relatie stonden tot elkaar. En wel op de volgende manier:

- Samen-gedrag roept samen-gedrag op (symmetrische werking).
- Tegen-gedrag roept tegen-gedrag op (symmetrische werking).
- Boven-gedrag roept onder-gedrag op (complementaire werking).
- Onder-gedrag roept boven-gedrag op (complementaire werking)

Bestudeer de Roos van Leary;

1. Beschrijf één situatie uit uw praktijk waarin samen-samen gedrag voorkwam (symmetrische werking).

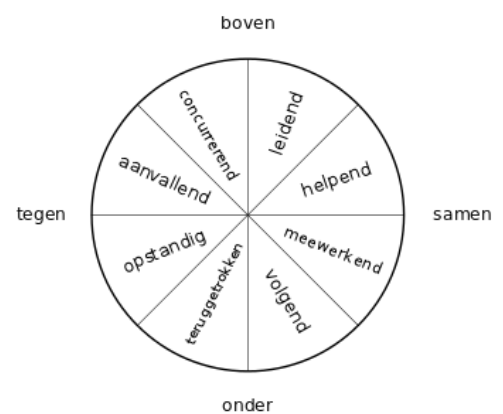
Bijvoorbeeld:

U hielp een kind bij het kralen rijgen (samen) en het kind hielp u daarna met opruimen (samen).

2. Beschrijf ook één situatie waarin tegen-tegen gedrag voorkwam (symmetrische werking).

Bijvoorbeeld:

Een kind was opstandig (tegen) en u werd boos (tegen) wat het opstandige gedrag versterkte.

- Beschrijf één situatie waarin u volgend gedrag bij een kind probeerde uit te lokken door zelf leidend gedrag te vertonen (complementaire werking).

Bijvoorbeeld:

U wilde dat een kind net als u aan tafel zou gaan zitten om de behandeling te starten (onder) en probeerde dat uit te lokken door zelf te gaan zitten, uitnodigend op de stoel naast u te kloppen en alvast materiaal te pakken (boven).

- Beschrijf ook één situatie waarin u leidend gedrag probeerde uit te lokken door zelf volgend gedrag te vertonen (complementaire werking).

Bijvoorbeeld:

U keek vragend naar het kind en klaarliggende kleurpotloden (onder) om uit te lokken dat het kind u zou vertellen dat u mee mocht kleuren (boven).

U kunt o.a. gebruik maken van de volgende literatuur:

http://nl.wikipedia.org/wiki/Roos_van_Leary

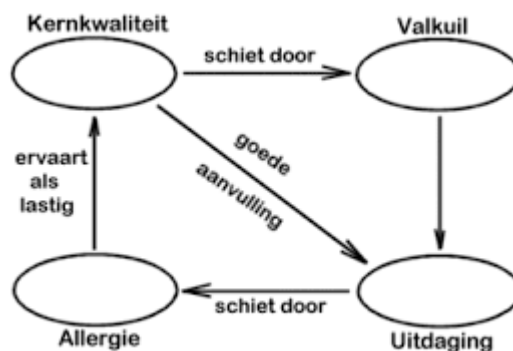
<http://www.leren.nl/cursus/sociale-vaardigheden/lastige-mensen/leary.html>

Kernkwadranten

Een manier om iemands sterke en zwakke punten in kaart te brengen is het maken van een kernkwadrant.

Hierin staat iemands kernkwaliteit (kracht), valkuil (wanneer je doorschiet in je kracht), uitdaging (wat te leren?) en allergie (wat irriteert aan een ander).

Hiermee wordt inzichtelijk waarom u zich soms irriteert aan anderen; vaak komt dit omdat de ander dan gedrag laat zien dat tegengesteld is aan uw eigen kwaliteit.

- Maak een kernkwadrant waarbij u uitgaat van een kernkwaliteit van uzelf die in uw werksetting naar voren komt, *bijvoorbeeld netheid*.
- Beschrijf vervolgens welk gedrag van kinderen u wel eens irriteert, bijvoorbeeld rommel maken, en hoe dat komt; *bijvoorbeeld omdat slordigheid een allergie is van u*.
- Hoe zou u beter om kunnen gaan met gedrag van kinderen dat u lastig vindt? Beschrijf welk gedrag/welke uitdaging u daarvoor wilt inzetten. *Bijvoorbeeld flexibel omgaan met rommel*.
- Probeer dit uit in de praktijk en noteer uw ervaringen zodat u deze met de groep kunt delen.

U kunt o.a. gebruik maken van de volgende literatuur:

<http://www.carrieretijger.nl/functioneren/ontwikkelen/persoonlijkheidsmodellen/kernkwaliteiten>

<http://www.lancelots.nl/ontwikkelen/persoonlijkheidstypen/kernkwadranten>

Resultaat

U heeft beschreven welk gedrag u lastig vindt van kinderen in uw werksetting en geanalyseerd hoe dat komt. Daarnaast heeft u geoefend met het inzetten van gedrag om eens anders met de situatie om te gaan. Tijdens de bijeenkomst zullen de opdrachten plenair worden besproken. Praktijkervaringen met het toepassen van een uitdaging volgens uw kernkwadrant worden gedeeld met de groep.

Tijd

6 uur

2.5 Boek 'Kids' Skills'

Bedoeling

Ieder kind heeft vaardigheden die het moet leren. Soms gaat dit gemakkelijk, maar meestal kost dit moeite. Volwassenen vertellen die moeite vaak als probleem en voor je het weet zitten kind en volwassenen in een negatieve spiraal van probleem ervaren, falen bij het oplossen, negatieve ervaring opdoen en een groter probleem ervaren.

In deze opdracht gaat u lezen in het boek 'Kids' Skills' van Ben Furman. U leert hoe u problemen kunt vertalen in te leren vaardigheden en hoe u deze vaardigheden op een positieve manier kunt oefenen.

Activiteiten

1. Beschrijf een probleem dat veel kinderen in uw praktijk hebben. Noteer ook op welke manier u dit probleem doorgaans probeert op te lossen, welke stappen uit dat proces meestal goed gaan en wat vaak knelpunten zijn.
2. Vertaal de volgende problemen in te leren vaardigheden:
  - Bord niet leegeten.
  - Te lang computeren.
  - Niet goed concentreren op school.
  - Mensen niet aankijken tijdens het praten.
  - Het schrijfwerk afraffelen waardoor het onleesbaar is.
3. Kies een kind uit uw praktijk of privéomgeving waarbij u de 15 stappen van Kids' Skills kunt uitproberen om een probleem op te lossen (bespreek dit met de ouders). Noteer positieve ervaringen en knelpunten zodat u dit kunt bespreken met de groep.

Maak gebruik van 'Bijlage bij 2.5'; voorwoord t/m stap 1 uit het boek "Kid's Skills" van Ben Furman. Met de samenvatting van de 15 stappen zou u in staat moeten zijn een kind te coachen.

Resultaat

U heeft uw eigen manier van probleem oplossen bij kinderen kritisch geëvalueerd en heeft kennis gemaakt met Kids' Skills om kinderen te helpen nieuwe vaardigheden aan te leren. Tijdens de bijeenkomst wordt de praktische toepassing aan de hand van voorbeelden verduidelijkt.

Tijd

7 uur

Neem de uitwerkingen van alle voorbereidingsopdrachten mee naar dag 2.

Bijeenkomst 2

Bijeenkomst 2 Pedagogische vaardigheden voor zorgprofessionals

Bedoeling

Voor deze dag heeft u verschillende voorbereidingsopdrachten uitgevoerd. De opdrachten zijn bedoeld om u te verplaatsen in de belevingswereld van kinderen en te laten kennismaken met modellen en communicatiemiddelen die gebruikt kunnen worden in de interactie met kinderen. Vandaag gaan we actief aan de slag met het toepassen van de verschillende strategieën en modellen.

Activiteiten

Programma bijeenkomst 2

9.30 – 10.00 uur	Inloop met koffie en thee
10.00 – 10.30 uur	2.6 Plenaire inleiding op vandaag en terugblik op dag 1 a.d.h.v. presentaties uit voorbereidingsopdracht 2.1.
10.30 – 11.00 uur	2.7 In subgroepen eigen jeugdfoto en voorbereidingsopdracht 2.2 bespreken. Plenair terugkoppelen en foto's ophangen.
11.00 – 11.30 uur	2.8 In 2 groepen bespreken voorbereidingsopdracht 2.3; Kinderen op hun gemak stellen. Noteer per situatie de beste en de slechtste strategie. Plenair bespreken en bekijken filmpje 'Mat vertelt'.
11.30 – 12.00 uur	2.9 Van opdracht naar uitdaging; iedereen schrijft op grote flappen uitdagingen bij veel gegeven opdrachten.
12.00 – 12.45 uur	2.10 In subgroepen doornemen praktische toepassing Roos van Leary (voorbereidingsopdracht 2.4) en strategie bedenken voor nieuw probleem.
12.45 – 13.30 uur	Lunch
13.30 – 14.15 uur	2.11 In subgroepen bespreken eigen kernkwadrant. Ter plekke er een kwadrant aan vast schrijven, en zo ontdekken wat de kernkwaliteit is van mensen die in eerste instantie in uw allergie zitten (zie voorbereidingsopdracht 2.4). Plenair bekijken filmpje 'Je weet nog niet hoe leuk het is'. http://www.geluksvogels.org/#!geluksvogelstv/c1067
14.15 - 15.00 uur	2.12 Kids' Skills: in 2 groepen de praktische toepassing bij de 15 stappen van Kids' Skills doornemen (zie voorbereidingsopdracht 2.5). Op flap maken van werkmodel bij de 15 stappen.

15.00 – 15.30 uur	Plenair; Manipulatie: zien en horen wat je wilt zien en horen. Hoe kun je dit toepassen binnen de 15 stappen van Kid's Skills?
15.30 – 16.00 uur	2.13 Afronding van de dag en vooruitblik op dag 3.

Resultaat van bijeenkomst 2

Na afloop van de bijeenkomst heeft u geoefend met de toepassing van verschillende technieken en modellen om een gesprek te leiden. U kunt kinderen op een goede manier troosten, prikkelen en uitdagen om vaardigheden aan te leren of gedrag te veranderen. Door beter af te stemmen op kinderen voelen zij zich sneller op hun gemak en zullen zich meer betrokken voelen bij het proces.

Tijd

6 uur

2.6 Bijeenkomst 2 – Leeropbrengst opdracht 2.1

Bedoeling

Om het geleerde te verankeren en anderen te inspireren gaat u de groep laten zien wat u is bijgebleven van bijeenkomst 1.

Activiteiten

- Zorg dat u uw voorbereiding bij de hand heeft. Als u een filmpje of foto's wilt laten zien vraag dan aan de trainer hoe dit via de beamer kan.
- Vertel in 5 minuten aan de groep wat u heeft geleerd van bijeenkomst 1 en hoe u dat in de praktijk hebt gebracht. Stel daarbij minimaal 2 vragen aan de groep over hoe u uw handelen zou kunnen verbeteren.

Resultaat

U heeft verteld en/of laten zien wat u heeft geleerd van de eerste bijeenkomst en heeft antwoord gekregen op uw vragen. U heeft kritisch gekeken naar uw medecursisten en bent hierdoor mogelijk geïnspireerd geraakt.

Tijd

± 30 minuten

2.7 Bijeenkomst 2 – De belevingswereld van een kind uit opdracht 2.2

Bedoeling

U verplaatst zich in de belevingswereld van kinderen door jeugdfoto's van uzelf en medecursisten te bekijken en te bespreken.

Activiteiten

- Maak groepjes van 3 à 4 personen.
- Laat uw foto zien aan de rest van de groep.
- De groep probeert zich in uw situatie in te leven door o.a. de vragen te stellen uit opdracht 2.2.
- Als iedereen geweest is bedenkt u samen hoe u in uw behandeling aan kunt sluiten op kinderen uit de besproken leeftijdsgroep.
- Ten slotte plakt iedere groep zijn foto op een grote flap en wordt de opdracht plenair nabesproken.

Resultaat

U heeft letterlijk beeld bij de leeftijdsgroep die u vaak behandelt. U weet waar kinderen in verschillende leeftijdsfasen behoefte aan hebben en kent strategieën om in te spelen op de kinderen.

Tijd

± 30 minuten

2.8 Bijeenkomst 2 – Kinderen op hun gemak stellen opdracht 2.3

Bedoeling

U bedenkt strategieën die u kunt gebruiken bij kinderen die zich om uiteenlopende redenen niet op hun gemak voelen in een behandeling.

Activiteiten

- De cursusgroep wordt verdeeld in 2 groepen.
- Verdeel binnen uw groep de taken;
- Groep 1 (de ene helft van uw groep) schrijft op wat handige strategieën zouden zijn om te reageren op de kinderen uit opdracht 2.3.
Groep 2 (de andere helft van uw groep) schrijft op wat juist averechts zou werken.
- Vervolgens maakt u op een flap 2 kolommen en zet daarin de adequate en niet-adequate strategieën tegenover elkaar.
- Plenair worden de flappen besproken en het filmpje 'Mat vertelt' wordt bekeken.

Resultaat

U herkent valkuilen in het reageren op kinderen die verlegen, verontwaardigd of tegendraads zijn. U kunt verschillende strategieën hanteren bij het op het gemak stellen van kinderen.

Tijd

± 30 minuten

2.9 Bijeenkomst 2 – Van opdracht naar uitdaging

Bedoeling

U heeft verschillende voorbereidingsopdrachten gemaakt waardoor u bent gaan nadenken over hoe u door uw manier van communiceren het gedrag van kinderen kunt beïnvloeden. Het omvormen van een opdracht tot een uitdaging is zo'n manier. Uitdagingen zetten kinderen vaak letterlijk in beweging.

Activiteiten

- Bepaal samen welke opdrachten u vaak geeft tijdens uw onderzoek of behandeling.
- De trainer hangt verschillende flappen op en noteert daarop deze opdrachten.
- U krijgt allemaal een stift en probeert bij iedere opdracht een uitdaging te schrijven die het gewenste gedrag ook uitlokt.
- Dit wordt plenair besproken.

Resultaat

U kent de voor- en nadelen van opdrachten geven en kunt veel gebruikte opdrachten omvormen tot uitdagingen die kinderen prikkelen om uit te voeren wat u graag wilt zonder dat het weerstand uitlokt.

Tijd

± 30 minuten

2.10 Bijeenkomst 2 – Opdracht 2.4 Roos van Leary

Bedoeling

Om invloed uit te kunnen oefenen op het gedrag van een cliënt is het belangrijk om te weten hoe mensen op elkaar reageren. Welk gedrag van u lokt bepaald gedrag bij de ander uit? Tijdens deze opdracht gaat u aan de slag met de Roos van Leary om te leren welke strategieën in verschillende situaties kunnen werken.

Activiteiten

- Maak groepjes van 3 à 4 personen.
- Bespreek in 15 minuten opdracht 2.4 behorend bij de Roos van Leary.
- De trainer heeft ondertussen een casus op flap geschreven.
- Bedenk samen met uw groep een manier waarop u met deze situatie om zou gaan, gebruik makend van de Roos van Leary.
- De opdracht wordt gezamenlijk besproken waarbij u in een discussie probeert tot consensus te komen over de beste aanpak.

Resultaat

U kunt het model 'De roos van Leary' toepassen op een praktijksituatie. U weet wat de uitwerking van uw eigen gedrag kan zijn en doet daar uw voordeel mee in de communicatie met cliënten.

Tijd

± 45 minuten

2.11 Bijeenkomst 2 – Opdracht 2.4 Kernkwadranten

Bedoeling

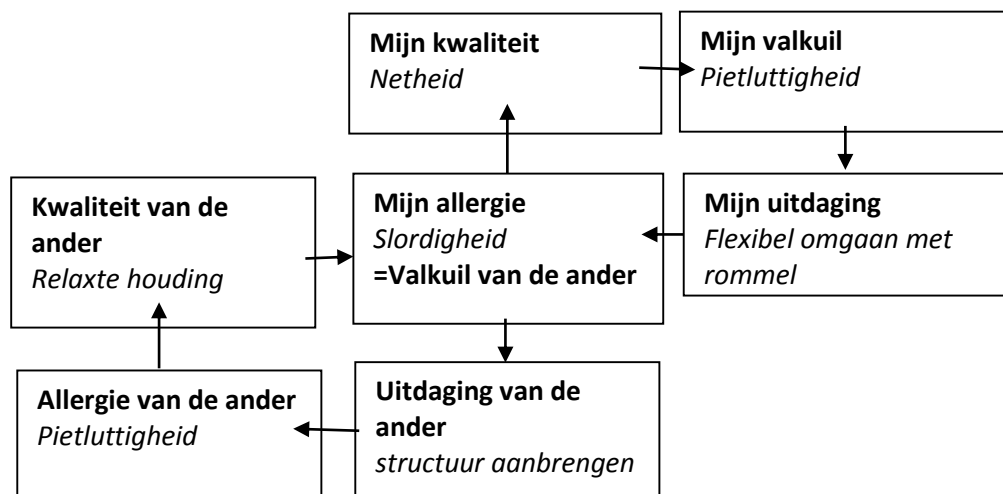
Het is soms lastig om aan te geven wat uw sterke en minder sterke punten zijn. Vooral als u met anderen samenwerkt (ook met kinderen!) is het belangrijk hoe u op een ander overkomt en hoe u reageert op een ander. Soms kan het zijn dat u geen goede 'klik' heeft met iemand. U weet niet goed waar dat aan ligt.

Met de kernkwadranten kunt u achterhalen wat uw sterke kanten zijn, maar ook uw valkuilen, uw allergieën en uitdagingen...etc. Dat is precies wat u met deze opdracht gaat doen.

Activiteiten

- Maak groepjes van 3 à 4 personen.
- Bespreek opdracht 2.4 en bevrage elkaar op de kernkwadranten. Neem hiervoor 20 minuten de tijd.
- Neem vervolgens 10 minuten de tijd om individueel een nieuw kernkwadrant aan uw eerder gemaakte kernkwadrant vast te schrijven.

Zie voorbeeld:

- Bespreek met de rest van uw groepje de uitwerking van uw kernkwadranten. U irriteert zich waarschijnlijk het meest aan mensen of kinderen die in uw allergie zitten. Maar aan welke eigenschap of valkuil van u zouden deze mensen zich irriteren? Wat zou u kunnen leren van mensen die in uw allergie zitten? Welke uitdaging zou u daarvoor kunnen inzetten?

Resultaat

U begrijpt waarom bepaald gedrag irritatie bij u oproept. U kunt ook inschatten waarom bepaald gedrag van uzelf irritatie bij een ander oproept en weet wat voor vaardigheden u kunt inzetten om niet in uw eigen valkuil te stappen. Charlotte Visch heeft een goede tip voor het omgaan met kinderen die iets spannend vinden (zie filmpje bijeenkomst 2).

Tijd

± 45 minuten

2.12 Bijeenkomst 2 – Opdracht bij 2.5 Kids' Skills

Bedoeling

In het boek 'Kids' Skills' staat een methode beschreven om kinderen (nieuwe) vaardigheden aan te leren. Zo'n methodische manier van werken of een deel daarvan kan ook in uw praktijk goed werken. In deze opdracht maakt u samen met uw medecursisten een werkmodel door bij iedere stap van Kids' Skills te bepalen wat u moet doen en waar u op moet letten.

Activiteiten

- De cursusgroep wordt verdeeld in 2 groepen.
- Iedere halve groep heeft een flap waarop de 15 stappen van Kids' Skills staan beschreven.
- Maak binnen uw halve groep 3 subgroepen; één groepje houdt zich bezig met stap 1 t/m 5 van de methode Kids' Skills, één groepje met stap 6 t/m 10 en één met stap 11 t/m 15.
- Laat iedereen minimaal 2 aandachtspunten op een post-it schrijven waar u als therapeut rekening mee moet houden bij het uitvoeren van de betreffende stappen. Neem hiervoor 10 minuten de tijd.
- Discussieer vervolgens binnen uw subgroep over deze uitkomsten en probeer tot consensus te komen.
- Plak alle post-its op flap en deel in de halve groep alle aandachtspunten en ideeën.

Resultaat

Plenair wordt geoefend met het vertalen van problemen naar vaardigheden en worden de opdrachten besproken. Aan de hand van voorbeelden wordt Kids' Skills verduidelijkt. Ook wordt ingegaan op het 'manipuleren' van gedrag door te zien en horen wat u wilt zien en horen. Hierdoor leert u de methode Kids' Skills kennen en weet waar u bij de toepassing in uw praktijk op moet letten.

Tijd

± 1 ½ uur

2.13 Bijeenkomst 2 – Afronding dag 2 en vooruitblik op dag 3

Bedoeling

U reflecteert samen met uw medecursisten en de trainer op de cursusdag, zodat helder wordt wat lastig was en wat al goed ging. Op eventuele knelpunten kan tijdens de volgende bijeenkomst ingegaan worden.

Activiteiten

- De trainer legt verschillende plaatjes/foto's neer.
- Iedereen krijgt 5 minuten de tijd om de dag voor zichzelf samen te vatten door één foto uit te kiezen.
- De trainer laat dit in een rondje aan bod komen en gaat in op eventuele onduidelijkheden.
- De voorbereiding op bijeenkomst 3 wordt plenair besproken.

Resultaat

U heeft helder wat u heeft geleerd van bijeenkomst 2 en hoe u dat in praktijk gaat brengen.
U weet wat u aan voorbereiding voor dag 3 moet doen.

Tijd

± 30 minuten

Vorbereidingsopdrachten bijeenkomst 3

3.1 Zeuren is leuren met je gevoel

Bedoeling

Ieder kind zeurt wel eens en misschien zeurt u zelf ook wel eens. Van anderen vinden we zeuren doorgaans erg vervelend en we willen het kinderen dan ook vaak afleren. In het boek 'De Sleutel tot je kind' wordt zeuren gezien als leuren met je gevoel en als doorzetten. Met zeuren maken kinderen hun behoeftes heel duidelijk kenbaar! Als volwassenen kunnen we vervolgens kiezen hoe we hierop ingaan. In deze opdracht leert u de wens achter zeurgedrag te erkennen, in plaats van het verwijt dat het lijkt te zijn.

Activiteiten

1. Lees hoofdstuk 2 uit 'De sleutel tot je kind'; zeuren is leuren met je gevoel. Charlotte Visch beschrijft daarin de methode 'Erkennen, troosten, realiteit' waarmee je de angel uit zeurgedrag kunt halen.
2. Probeer deze methode uit bij een kind in uw praktijk (of uw privé-omgeving) dat zeurt.
  - Erken op belangstellende toon de gevoelens van het kind.
  - Troost het kind zodat die het nare gevoel een plek kan geven.
  - Confronteer het kind met de realiteit.
3. Beschrijf uw ervaringen zodat u deze kunt delen met de groep.

Maak gebruik van 'Bijlage bij 3.1'; hoofdstuk 2 uit het boek "De sleutel tot je kind" van Charlotte Visch

Resultaat

U kunt adequaat op zeurgedrag ingaan en het verminderen door de methode 'Erkennen, troosten, realiteit' te gebruiken.

Tijdens de bijeenkomst deelt u uw ervaringen met de groep en bepaalt samen de strategie voor 2 andere situaties.

Tijd

4 uur

3.2 Voorbereiding op toetsing

Bedoeling

Ter afsluiting van de cursus vindt een formeel toetsmoment plaats. Elke cursist presenteert een praktijksituatie aan de trainer en de medecursisten met behulp van een videofragment waaruit blijkt dat u inzicht hebt in het leerproces van het kind; dat u uw gedrag dusdanig kunt aanpassen dat u op positieve manier bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind en dat u het kind hierbij begeleidt.

Activiteiten

Vorbereiden op toetsing:

- Maak een filmfragment van maximaal 5 minuten van een gesprek met een kind waarin u zichtbaar maakt wat u gedurende de cursus ontwikkeld hebt. Zorg dat u dit in bijeenkomst 3 kunt laten zien.
- Geef een korte presentatie (maximaal 5 minuten) waarin u dit aanvult en aangeeft hoe u zich in de toekomst hierin verder zou willen ontwikkelen.

Gebruik bij de voorbereiding van uw presentatie het beoordelingsformulier (zie 'Bijlage bij 1.6 en 3.2') en zorg ervoor dat alle genoemde onderdelen ervan aan bod komen in uw presentatie.

Resultaat

U presenteert uw video met onderbouwing aan de groep en wordt beoordeeld door de trainer en uw medecursisten.

Tijd

3 uur totale voorbereidingstijd; 5 uur filmpje en 5 uur presentatie

Neem de uitwerkingen van alle voorbereidingsopdrachten mee naar dag 3.

Bijeenkomst 3

Bijeenkomst 3 Pedagogische vaardigheden voor zorgprofessionals

Bedoeling

Tijdens deze dag zullen we ons eens helemaal gaan inleven in kinderen met tot doel nog beter af te stemmen op hetgeen kinderen proberen aan te geven. Hieronder vindt u het programma van de dag. U verzorgt een presentatie. Naar aanleiding van de presentaties zullen we alle kennis verstrengelen, nog verder ingaan op bepaalde onderwerpen en zo de cursus afsluiten.

Activiteiten

Programma bijeenkomst 3

9.30 – 10.00 uur	<i>Inloop met koffie en thee</i>
10.00 – 10.30 uur	Welkom en inleiding op vandaag (3.3)
10.30 – 11.00 uur	3.4; 'Erkennen, troosten realiteit.' In subgroepen bespreken opdracht 3.1 en inspelen op 2 andere 'zeursituaties'.
11.00 – 12.30 uur	3.5; presentatieronde 1
12.30 – 13.15 uur	Lunch
13.15 – 15.30 uur	3.5; presentatieronde 2
15.30 – 16.00 uur	Evaluatie en afronding van de cursus (3.6)

Resultaat van bijeenkomst 3

Na de derde bijeenkomst kunt u 'zeurgedrag' van kinderen herkennen, kunt u beredeneren wat kinderen met hun 'gezeur' bedoelen en hier adequaat op inspelen.

U beschikt over de juiste vaardigheden om een kind te begeleiden bij zijn leerproces. U kunt uw gedrag aanpassen aan de belevingswereld van het kind zodat u op een positieve manier bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind en het leerproces.

Tijd

6 uur

3.3 Bijeenkomst 3 – Leeropbrengst bijeenkomst 2

Bedoeling

Om zoveel mogelijk leereffect uit de derde bijeenkomst te halen begint ook deze dag met een terugblik op de afgelopen periode. Door uit te spreken wat u al heeft geleerd en wat u nog lastig vindt krijgt u een goede focus op wat u uit de derde dag wilt halen.

Activiteiten

Reflecteer op de afgelopen periode a.d.h.v. de punten die op flap staan;

- Wat heeft u de afgelopen weken in uw praktijk uitprobeerde?
- Wat ging er goed en wat vond u nog lastig?
- Waar wilt u vandaag graag feedback op/inspiratie voor?

De trainer leidt het rondje en zorgt dat iedereen aan bod komt. Bij opvallende overeenkomsten en verschillen tussen cursisten wordt stilgestaan en vragen kunnen worden gesteld.

Resultaat

U heeft duidelijk wat u heeft geleerd van bijeenkomst 2 en wat u nog zou willen leren in bijeenkomst 3.

Tijd

± 30 minuten

3.4 Bijeenkomst 3 – Erkennen, troosten en realiteit uit opdracht 3.1

Bedoeling

Kinderen die zeuren, verdrietig of boos zijn roepen waarschijnlijk bepaalde negatieve of juist beschermende reacties bij u op. Het kan dan ook goed zijn dat u vanuit uw gevoel reageert in zo'n situatie, maar dat dit niet het meest handig is.

Met deze opdracht gaat u aan de slag met het toepassen en bespreken van de methode 'Erkennen, troosten, realiteit' van Charlotte Visch.

Activiteiten

- Maak groepjes van 3 à 4 personen.
- Bespreek opdracht 3.1 in 10 minuten.
- Op flap staan 2 andere situaties beschreven waarin een kind zeurt en/of verdrietig is. Beschrijf samen met uw groep voor iedere situatie een strategie om hier mee om te gaan. Schrijf op wat u letterlijk zou zeggen of doen.
- De strategieën worden plenair besproken.

Resultaat

U kunt de methode 'Erkennen, troosten, realiteit' toepassen in verschillende situaties.

Tijd

± 30 minuten

3.5 Bijeenkomst 3 – Toetsing

Bedoeling

Om te kunnen beoordelen of u de competenties die bij deze cursus horen werkelijk eigen heeft gemaakt is u gevraagd een filmpje te maken van een gesprek met een kind. Vandaag worden de filmpjes gezamenlijk bekeken en besproken zodat u van elkaar kunt leren en de trainer het eindresultaat en de groei kan beoordelen.

Activiteiten

- Iedere cursist krijgt ongeveer 10 minuten de tijd om de gemaakte presentatie te geven met daarin de filmbeelden van de eigen praktijksituatie.
- Daarna is er $\pm$ 5 minuten de tijd voor feedback aan de hand van het beoordelingsformulier.

Resultaat

U heeft laten zien in hoeverre u competent bent wat betreft het toepassen van pedagogische vaardigheden in uw werksituatie. U heeft feedback ontvangen uit de groep waarmee u zich weer verder kunt ontwikkelen.

Tijd

$\pm$ 4 uur

3.6 Bijeenkomst 3 – Evaluatie en afronding

Bedoeling

U reflecteert samen met uw medecursisten en de trainer op de cursusdag. Hierbij worden verbeterpunten ten aanzien van uzelf en de cursus helder, zodat verdere ontwikkeling in de toekomst mogelijk is.

Activiteiten

- Iedere cursist krijgt ongeveer 5 minuten om te bedenken wat hem of haar het meeste bij zal blijven ten aanzien van de cursus.
- De trainer leidt een rondje waarin iedereen dit kwijt kan en er zo nodig vragen gesteld kunnen worden.
- Vervolgens wordt de cursus ook schriftelijk geëvalueerd d.m.v. het evaluatieformulier.

Resultaat

De cursus is geëvalueerd, zowel voor uzelf als voor de trainer. Dit biedt aanknopingspunten ter verbetering.

Tijd

± 30 minuten